

Gravskrifter

og andre personalhistoriske Indskrifter i Gl. Aarhus Amt.

Samlede af Chr. Heilskov.

III.

Hads Herred ¹⁾

Saksild Sogn.

I.

Bag paa Alteret:

Christen Kiersgaard f i odder 16 Marts 1727 blev
Degn 1774 død 1798.

2.

Ligsten i Døren mellem Vaabehuset og Kirken:

Ove Sørensen Halkier An 1729.

O. S. H., stud. theol., † i Aarhus $\frac{7}{8}$ 1729. Var født i
Saksild S. og blev begr. smst.

3.

Oval Sten indvendig i Vaabehuset (blev i Sommeren
1910 flyttet fra Kirkegaarden herind):

Her under hviler Mag. Poul Poulson fød paa
Søbyegaard d: 8 Iulii Aar MDCLXXIV døde d: 7

¹⁾ Indskrifterne fra Framlev og Ning Herreder findes ovenfor Side
169 ff.

Decb: Aar 1736 var Præst til Saxild og Nøløu Sogner udi 35 Aar.

Med sin Hustrue Mette Maria Hutfeldt fød udi Aars d: 13. Iulii MDCLXX. døde d. 9 Iuli: Aar 1736 dem Gud velsignede med 2 Børn Sele Maria og Iens Poulson De levede med hverandre i Fortrolighed i Livet, og begierer, at deris Legomer maa huile hoes hinanden i Rolighed efter Livet.

Ovenstaaende Indskrift er forhen trykt i »Marmora Danica« II. S. 166.

4.

Gravsten udvendig i Kirkens Mur med Afbildninger af en Præst med Hustru:

Her ligger begr[aven] . . . Mand Her Iacob Jacobsen
Sogn[epræst] Anne Pedersd[atter]
Aar 16— hindis [Alders] [Aar]

Herunder et Par halvt udslettede Skriftsteder paa Latin og Dansk. Langs Stenens Rand staar:

Expectantes gloriosam carnis resvrectionem omnem infirmitatem et qvicquid in ipsis fv[it] mortale sub hoc tvmvlo deposvervnt Iacobvs [Ia]cobæ[vs]

(Forventende en herlig Kødets Opstandelse har J. J. [og] nedlagt al Omskiftelighed og hvad der hos dem selv var dødeligt under denne Gravhøj).

J. J., f. c. 1576, † 17/2 1628. A. P. blev gift 2. G. med Eftermanden Oluf Knudsen.

5.

Stenplade udvendig i Vaabenhuset (overkalket):

Her nedenfor huiler hæderlig nu sl. Iens [?] Sørensen var [?] Degn til Saxild og Nøløu Sogner over 55 Aar hvis Nidkierhed for Guds Ære Oprichtighed imoed 3 Præster han og Ærlighed imoed hans Sogne

[folk?] Aar 16 . . . føed [udi] Saxild Aar 1646
d 19 May død d 7 [November] 1715 Dette ham til Ære
opsat af Mag [Poulson].

Magister Poulson er Stedets Præst (se Nr. 3.)

Randlev Sogn.

1.

Epitafium af Sandsten i Kirkens Kor:

Ærværdige

H_r Iochum Brorson

Blef Sogne Præst for Randlev og Bieragger Menig-
heder 1681 Provst over Hadtz-Herret 1709 er fød den
IX May 1659 døde salig den 1 Mart: 1719. Og hans
hiertelskede Hustru af Guds Frøct og Dyd høipriselig
Matrone

Anniche Anchersdatter

var fød i Colding den X October 1657 hensoff i Her-
ren den 24 August 1708. Levede 25 Aar i kierlig Ægte-
skab med hendis Hosbonde og var tvende Sønners og
trende Døttres Moder hviler her nedenfor til Opstandel-
sens Dag.

Herunder findes Mandens Vaaben: et Lam med en
Fane, og Hustruens: et Anker, begge oversmurte med et
tykt Lag Kalk.

2.

Ligsten bag Korgavlen. Foroven er udhugget Kristus med
Sejrsfanen, langs Randen forskellige symbolske Ornamente:

For Slegter som skal Komme blive Deres naun en
ihukom̄else hvis Iordiske deel her giemes nu salige H_r
CASPAR ERNST HARTMAN Fød i Kallehauge Præste-
gaard i Siælland d: 19 Decbr̄ 1708 Kaldet til Sogne-
præst for Randlev og Bierager Meenigheder 1738 død i
Randlev Præstegaard d: 17 Marti 1786 hos sin med Sa-
lige Hustrue Mad: MAREN MØRCH Fød i Tvede

Præstegaard d 2 febr 1712 død d 7 April 1774. Deris naune bevaris i en Talrig slægt Hædres af enhver som agter Dyd og Retskaffenhed Guds frygt og menneskelig [?] Kierlighed Fliid og Huuslighed er især Dy[der] for 6 efterladte Børn som ey kan sette Dem et gravminde som fortient kan vise hvad de [sk]yld[e] Deris Kiærlighed [Resten ulæselig]

3.

Udskaaret over Indgangsdøren til Præstegaarden :

Det blotte Liv vi fik til Bytte,
Da sidste Gang vi flytted ud;
En bedre Bolig give Gud,
Naar vi igien skal flytte.

Skøndt denne Indskrift er uden Personnavn, er den medtaget her, da det vides, at den er sat af ovennævnte C. E. H a r t m a n n, da den nuværende Præstegaard opførtes efter den forrige Brand i 1749.

Bjerager Sogn.

1.

Epitafium i Kirken med Maleri af Jesu Fødsel, hvorunder findes Portrætter af et knælende Ægtepar :

Alle Herrens Engle — Loffuer hannem . psal: 148.

Gud til ære Oc Kiercken til Beprydelse Haffuer Thomas Madtzøn oc hans Høstrue Anne Niels Daatter i Bierager, Ladet dette opsætte Som Leffuede tilsamen Vdi Egteskab — Aar oc Medlertid Afflede 3 Sønner oc 4 Døttre, O Gud giff os alle det æuige Liff, for Iesu Christi Skyld Amen 1667.

Thomas Madsen var Købmand og Skipper (uvist hvor) og døde 1664 (Trap siger 1680). Om ham se: »Fra

Norsminde Fjord til Uldrup Bakker«. Odder 1908—09. S. 58—59.

2.

Paa en gammel Ligbaare i en Vognport ved Kirkegaardsdiget:

Bierreager Kierkkes Ligborre 1748. — Er giuen af Iustidsraad Lassen paa Dybvad 1748.

Justitsraad Tøger Lassen til Dybvad i Gosmer Sogn (senere ogsaa til Aakær) var en Svigersøn af den under Falling nævnte Fru Hedevig Margrethe f. Bornemann. Han døde ⁸/₇ 1772.

Odder Sogn.

1.

Paa Alterstagerne:

a) Paa den ene:

Ernst Melckersen Skovfrider i Hatz Herret. och Hvstrve. Iahanne. Hans Dater

b) Paa den anden:

Foreret 10 Daler til disse Livsestager til Odder Kiercke Anno 1652.

2.

Gravmæle i Kirkens Korsfløj af Sandsten og Marmor med Englefigurer, Faner, Vaabenskjolde m. m. samt Buster af Jens Rodsteen og Frue:

a) I et Skjold foroven:

I. R.
S. A. G.
1706

b) Paa Indskriftspladen forneden:

Ossa

Iani Rodstheny

et

Sophiæ Amaliæ Gerstorff.

Staa Wandringsmand og tenck! Men see paa disse Stene
 Og spørg hvem hviler her? Hvis Aske og hvis Bene
 Er samled her og sat i denne hvalde Stve?
 Det er Hr. Admiral Iens Rodsthen med sin Frve.
 En aldreð ærlig Mand af ædel Byrd og Blod,
 For Gvd, for Kongen og for Fødelandet stod
 I Herrens sande Frygt, med Troskab med Forstand
 Og hvad oprigtigt er, man fandt hos denne Mand.
 Sin Vngdoms feyre Stvnd hand ey hos Ovnens tærde
 Men lagde til sit Pvind og daglig Visdom lærde.
 Hand Asien besaa, Ægypti Skik og Noder,
 Med Holland, Engelland, de spanske, walske Floder.
 Det store Wnderværk Venedig praler af
 Hvis prægtig Bygning staar vdi det vilde Haf.
 [Tre] Aar og siv Gang ti han her sin Aande drog
 Aff Aar og Ære met, Gud ham saa til sig tog.

Jens Rodsteen, f. 1633 † 1706 ∞ 1668 Sophie
 Amalie Gersdorff, med hvem han fik Hovedstrup,
 som han ombyggede og kaldte Rodsteenseje. Se »Dansk
 biogr. Lex.« — Indskriften er aftrykt i »Marm. Dan.« II, S. 166.

3.

Epitafium sammesteds med Maleri af en Mand med
 Kone, 2 Sønner og 3 Døttre:

Gud i Himmelen til ære, denne Kierch til Beprydelse,
 oc til en Christelige Amindelse, er denne Epitaphium
 bekosted, aff Iesper Rasmusøn i Fillerup, som var Ting-
 skriffuer i hadtzheridt 32 Aar oc døde 1679 den 9

Marti i Sit Alders 82 Aar, hans K. nu S. hustru Berrite Mickelsdaatter, døde Añno 1659 den 12 Januari i Sit 59 Aar, haffde leffuit Samen 35½ Aar, oc i deris ægteskab aff gud Welsignet, med 3 Sønner oc 3 Døttre, Gud giffue dennem alle, en Glædelige Op standelse, oc det æuige lifff Amen.

Herunder findes to Skjolde med henholdsvis Bogstaverne:
I · R · S
F og Kristi Monogram samt B M D.

I Rathlousdals Have ligger 7 Gravsten paa en Græsplæne; heraf er dog den ene ulæselig og tre andre (middelalderlige) uden Indskrift:

4.

Ezeck: 37 v: 25. Saa sagde den Herre Herre om disse Been: see ieg vil lade komme Aand i Eder oc I skulle lefve. Det i Lifvet foreenet oc i Grafven forsamlet Ectepar som lefvede for Gud christelig oc døde i Gud salig dend høyactbar oc velfornemme Mand Mads Nielsen som døde paa Aakier Gaard Anno 1696 dend 13 September i sit Alders 59 Aar da han aflet i sit Ecteskab 4 Døttre og 1 Søn ved sin kiere Hustrue dend dydædle oc gudelskende Matrone Anne Lassen som døde _____ Anno _____ i sit Alders _____ Aar hui-ler i dette Sofvekammer i Haab ved Guds Søns Røst af Dødens Søfn til Lifvets Opstandelse at opvechis.

Tancheminde til de efterlevvende

Her ligger vore Been i Sofve: Huile roelig
Med Siæle-Eenning skal de samlis til Guds Boelig
Før ingen flytte dem fra denne Ormeboe
Forbandet være den som gjører dem Uroe
Acht Læser tench dig om i huo du end mon være
Den steene-satte Skrift skal her med dette lære

At du de døde ei paalegger Skade Hand
Om deris Minde end fortærer Tidens Tand.

Fuldmægtig Mads Nielsen (Rosenlund) var Ejer af Dybvad; han blev begravet i Gosmer Kirke, hvorfra Stenen for ikke længe siden er flyttet herhen.

5.

Her under hviler Iomfrue Øllegaard Rhode fød paa Clausholm d: 31 Decbr 1722 som efter at have tient Frue Øllegaard Charlotte Schack Rathlou med største Troskab Flid og Kiærlighed hensov i Herren paa Rathlousdal d: [her er en blank Plads].

Matth: Du haver været troe over lidet ieg vil sætte dig over meere gaa ind [til din Herres Glæde].

En Jomfru Ø. R. paa Ratlousdal døde $19\frac{1}{2}$ 1810 og blev begravet paa Gosmer Kirkegaard 87 Aar gl.; men hun var født paa Fyn.

6.

Under denne Steen er needsadt De Iordiske Levninger af den i Livet dydædle men nu [hos Gud?] Salige ANDE [!] SØRRENSDATTER VINTHER som Boede oc Døde i Røde Mølle den Marty 1787 Fød i Pannerup T 1763 og gift første gang den 1780 [?] med MIKKEL NEBELL som Eyede og Beboede Røde Mølle hvor Hand døde Febr. 1784 og Derefter henlagt hos sine Berømelige Fædre til Een glædelig Opstandelse anden Gang Gift med IUST VINTHER den Octb 1784 da Fuldmægtig paa Skanderborg Amtstue med Hvem Hun aulede Een Søn og en Datter som Begge først her er needsadt og allereede har moedtaget hende I dend glade Evighed.

Sov salig Ven sov vel nu død er Overvunden
Den Skal og har Himlen opladt [?] funden

Jer Huus Støv Herren hvile gav
Indtil paa Dommens dag I Vækkes skal der af.

Kirkebøgerne viser, at Ane Sørensdaughter, der døde i Fruering Sogn 22. Marts 1787, 23^{1/2} Aar gl., blev gift ¹⁾ i Trige Sogn 17. Januar 1783 med Mikkel Jensen Nebel, der blev begr. i Fruering Sogn 9. Marts 1784, 21 Aar og 2 Maaneder gl., og ²⁾ i sidstnævnte Sogn 22. Oktober 1784 med Just Winther.

7.

I samme Have staar en Mindestøtte, omgivet af 4 mindre Mindesten i en Halvkreds.

Paa den store Mindestøtte staar:

Mig til Glæde her paa Iorden
Denne Have anlagt blev

1773

Paradiis min Deel er vorden
Da mig Døden herfra rev

1778

Optimæ filiæ posuere parentes 1783.

(Sat af Forældrene over den bedste Datter).

Støtten er sat til Minde om Fru Dorothea Sophia Schack-Rathlou (se under Gosmer Nr. 11).

Paa de mindre Mindestene:

8.

Secvritas finivm et tvtela mensibvs septbr. octobr.
novbr. MDCCLXXII. Indskriftens Betydning er gaadefuld.

Paa Bagsiden:

I : O : S : R :

1777.

Om Jochum Otto Schack-Rathlou se under Gosmer Nr. 9.

9.

Gvstavvs et Sophia Magdalena connvbio iuncti d. IIII
novbr. MDCCLXVI.

([Kong] Gustav og [Princesse] Sophia Magdalene forenede
i Ægteskab d. 3. Nov. 1766).

Paa Bagsiden:

I : O : S : R :

1777.

10.

Fridericvs et Sophia Friderica connvbio iuncti d. XXI
octobr. MDCCLXXIV.

Fridericus er Arveprins Fredrik.

Paa Bagsiden:

I : O : S : R :

1777.

11.

Oldenbvirgvm Chilonia permvtatvm d. XVI Novbr.
MDCCLXXIII. (Overført til Oldenburg fra Kiel osv.). Me-
ningen med Ordene er ubekendt.

12.

Over Porten til Rathlousdals Lade (hvis Mure stod tilbage
efter Branden ²³/₄ 1910):

S. H. C. R
[Vaaben]

Imodt: af C F v H R
Anno 1800
[Vaaben]

S. F. D. S. S.
[Vaaben]

Rest: af N R v H R Anno 1828

Det midterste Vaaben, der sammen med Omskriften genfin-
des over Døren til Hovedbygningen, er Schack-Rathlou'ernes;
de andre er Familierne Rathlous og Schacks. Om Christian
Frederik v. Holstein-Rathlou (f. 1758 † 1828) og Niels

Rosenkrantz v. H.-R. (f. 1786 † 1850) se F. Krogh: De danske Majorater. S. 256-57. S. H. C. R. er formentlig Salig Her Christian Rathlou og Salig Fru Dorthea Sophie Schack (se under Gosmer Nr. 3).

13.

Over samme Port til Gaardsiden:

Qvae villicationi aedificia construxit Dorothea Sophia Schack Christiani Rathlovii vidva pietati beneficae optimae amitae dēdicavit.

Anno MDCCLXXI. I. O. Schack-Rathlov.

(Disse Avlsbygninger opførte D. S. S., Chr. R.^s Enke, til Minde om sin gavmilde, udmærkede Fæster.)

Hvilsted Sogn.

I.

Stort Epitafium i Kirken:

Her Under huiler Erlig høyagtbaahr og Vel for Nehme Mand, Jacob Jensen Ride Foget ofuer skanderborigløn [ø: Skanderborg Len], som bode og Døde i Cañe 1661 Den 16 Nouemb. Med sine Kjere Hustruer Karen Niels Datter, og Giertrud Niels Datter, og lefuede han med Sal: Karen Niels Datter 21 Aar, Og Aulede De tilsamen 5 søner Og 2 Døttre som [ø: kom] siden i Ecteskab med Dydedle Moe Giertrud Niels Datter og lefuede De tilsamen et Meget kierlig Ecteskab i 22 Aar Gud gifue Dem med alle tro Christene en gledelig opstandelse paa Domme Dag.

Restaureret 1874 paa Hvilsted Sognebeboeres Bekostning.

Herunder findes 3 Skjolde med ¹⁾ et Dødningehoved, _{2a} vokser en Blomst, og desuden Bogstaverne K N D, ²⁾ en Haand som holder en Plante (vistnok Humleranke)

med Omskriften $\begin{matrix} I & I & S \\ W \end{matrix}$, og ³⁾ et Timeglas med Vinger m. m. og Bogstaverne G N D.

Kane eller Kanne er det nuværende Rantzausgave. J. J. blev Ejer af Gaarden efter Peder Mikkelsen, der vistnok var Søn af nedennævnte Mikkell Pedersen (næppe Fader til ham, som det formodes i »Fra Norsminde Fjord til Ulstrup Bakker.« S. 168.)

2.

Mindre Epitafium sammesteds med Maleri af Korsfæstelsen. Under Korset knæler en Mand med Hustru:

Wnder denne Sten Huiler sig Michel Pedersen og hans Kiere Hustru Karen Laurizdatter som bode oc døde i Kanne. Gud gifue dennem med alle tro Christne en ærefuld Opstandelse.

Aarstal mangler ganske; se iøvrigt Nr. 4.

3.

Ligsten (meget slidt) i Muren under det mindre Epitafium med udhuggede Figurer af en Mand med Kone og lille Datter:

Wnder denne [Sten hviler] Dommedag skvlle kal[?]dis wi sørgelig Himmerig med Glæde [?] oc boe salig [Nove]mbris der hand Ibs[?]datter døde sammesteds var to Aar gammel salig hans Alder halvfierds Aar Gvd gifve dennem [en glæ]delig Opstandelse.

Ringerens Kone (82 Aar gl.) har meddelt, at denne Sten i hendes Ungdom laa i Gulvet foran Prædikestolen.

4.

Ligsten i Gulvet med Portrætter af en Mand og Kone: [Her under] ligger oc begra[ven Mickel] Pedersen so[m]

. Aaker o[c] som døde den 19 [October?] [med sin] kiere Hvstrv erlig oc gvdfrø[ctige] Qvinde Karen Lauritz Daatter esters Daatt[er] som dø[de] 16[16?] Gvd gifve d[ennem m]ed alle tro Christne [?] en glæ[de]lig Opstandelse.

Om Randen:

[Ieg ved at min Ftelsere lefver oc hand skal her]efter [op]vecke [m]ig [af Iorden oc ieg skal] derefter [omgifvis] med denne min Hvd o[c ieg skal se Gvd osv.]

Trap kalder Manden Mikkell Skriver og nævner ham i Aaret 1609; ifølge »D. Atl.« levede han 1616. (I »Ældste danske Arkivregistraturer II« omtales 1609 en Mikkell Persen i Kanne som Herredsfoged i Hads Herred, sammesteds tales om en »Michell Schreffuer«).

Torrild Sogn.

1.

Brudstykke af Gravsten foran Trappen til Prædikestolen:

Hos B L B G G [!] hviler erlig Qvinde Kirstin som døde den 1 1649 hindis Al[ders Aar. Gud] gifve dennem m[ed alle Christ]ne en gledelig [Opstandelse] Apo[calypsen]

Dise ere di som Bedrøvelse oc der oc gjort de Blod derefter [?] oc til

Under Indskriften et Skjold, hvori en langhalset Svømme-fugl og vistnok Bogstaverne N R.

2.

Brudstykker af en Gravsten i Kirkegulvet, udgørende 3 fir-kantede Stykker, der vistnok har hørt sammen i denne Orden:

a) Her vn[der denne] Stien ligg[er be]grafvit hæ[der]lige] oc vellær[de Mand?] her Niels [Rasmvs]sen fordv[m

Sog]neprest t[il Torrild] oc Ve[dslet] Sogner død den 29
 1621 han[s Alder] 54 Aar
 b) 1667 hans Alder 71 [?] Aar
 c) [g]vdfrocti[g] [Kirstine] Rasmus-
 daater [død] October Aar [hendes Al]-
 der 85 Aar Gvd [gifve hende me]d alle tro Christ[ne en
 glædelig] Opstandelse C 7 (Resten [Bibel-
 citater] omtrent ulæselig.)

Herunder findes 2 smaa Skjolde, hvori findes henholds-
 vis et Hjerter med et Kors foroven og Kristi Monogram.

Niels Rasmussen Olderup blev ifølge Wiberg Præst i
 Torrild c. 1573; Hustruen Kirstine Rasmusdatter er f. c.
 1564 † 1649 (2. G. gift med Eftermanden Melchior Jensen,
 som døde 1667 [b].)

3.

Gravsten i Vaabehusgulvet, ligeledes i 3 Stykker:

a) [Med Haabet til?] En Glædelig oc ære Fuld Op-
 standelse Hviler Her Dend i Livet Nu I Doden
 og hos Gud Salige Dannemand Ie[ns?] [se]n Föd
 I

b) og [død?] i Tarrild Ao [16]78 I [hans] alder 55
 Tive Aar

c) Med [?] Haabet [?] Til En glædelig og [ærefuld Op]-
 standelse Hviler Her Den i Livet Nu I Døden
 og Nu hos Gud Salige danne Kone Marren Masdatter
 ød i

4.

Gravsten opstillet ved Kirkens sydlige Mur:

Her under hviler den jordiske Deel af den i Livet
 agtbare nu hos Gud salige Mand Peder Simonsen fød i
 Rude 1736 døde her i Torrild i hans Alders ———

tilligemed sin Hustrue Magrethe Eskesdatter fød i Søvind 1731 døde 1791 i hendes Alders 60 Aar og i deres Egteskab aulede 2 Sønner og 2 Døttre.

5.

Stor Ligsten med udhuggede Figurer af en Mand (vistnok Herremand) med Frue, indmuret i Ligkapellet paa Kirkegaarden. Stenen meget slidt, saa at der kun kan læses:

[Her under hviler osv.] Mand Her
. med s[in] [Nie?]-sdatter

6.

Groft tilhugget Gravsten af Granit, indsat i Kirkegaardsdiget, men delvis dækket af Laagen. Læsningen usikker:

Her [under] hvil[er] sig [?] Veta [??] salig Ko[ne]
Maren]Pe]ders Datt[er u]di Ball[e] med [sin?]
. 1768 . . Nov 1791 [?] [Peder? Nie]lsen
. lod [? sætte denne St?]en.

Kirkebogen giver intet Bidrag til Supplering af Indskriften.

Hundslund Sogn.

1.

Stort, rigt udskåret og malet Epitafium i Kirken:

Gud til Ære og Kirken til Prydelse er denne Tavle
bekostet af Morten Mikkelsen Haderup 1613.

Kommer lader os synge med Fryd for Herren. Lader
os raabe af Glæde for vor Saligheds Klippe. Lader os
fremkomme for hans Ansigt med Taksigelse.

Efterkommende Slægter i Morten Mikkelsens Gaard
i Haderup. Morten Christensen, Anders Andersen og

Rasmus Iensen beboede den ligesom ham, Men Rasmus Iensens Enke Ane Mikkelsen skiftede den imellem hendes 2 Sønner. Anders Andersen og Rasmus Rasmussen Anno 1691.

Løvede	Døde	Løvede	Døde
1697 Anders Andersen Bodil Rasmusdatt.	1741 1737	1701 Rasmus Rasmus- sen	1743
1735 Anders Andersen Elsebeth Carls Datter	1758 1770	Mette Iens Datter Søren Jacobsen Marie Rasmus Datter	1745 1754 1746
1760 Carl Andersen Bodil Nielsdatter	1785 1796	1747 Jacob Sørensen Else Mikkels Datter	1782 1779
1790 Anders Espensen Bodil Nielsdatter	1812 1796	1775 Søren Jacobsen Maren Peders Datter	1805 1815
1797 Anders Espensen Margrethe Anders Datter	1812 1853	1808 Jacob Sørensen Maren Iensdatter	1814
1812 Niels Sørensen Margrethe Anders Datter	1818 1853	1815 Jacob Sørensen Birthe Peders Datter	1864
1819 Frederik Sørensen Margrethe Anders- datter	1848 1853		
1851 Frederik Andersen Mariane Nielsdatt.	1857		

Et Menneske født af en Kvinde lever en stakket Tid og mættes af Uro, gaaer op som et Blomster og afskjæres, flyer som en Skygge og bestaar ikke. Iob 14. 1, 2 — Alt Kjød er Høe og dets Herlighed som et Blomster paa Marken. Esaias 40.

Thi vi vide, dersom vort jordiske Huus bliver nedbrudt, have vi en Bygning af Gud som er giordt uden Hænder, og evigt i Himmelen. 2 Cor: 5. 1. — Herre lad mig kjende min Ende og mine Dages Maal, at jeg kan vide hvor snart jeg skal lade af at leve. Pslm. 39. 5.

Salig er den og helig som haver Deel i den første Opstandelse; over saadan haver, den anden Død ingen

Læser og glemmes Støvet [?] fornemme
 HANS ERICHSEN af Tendrup fød I Ba[lle]boe 1723 I
 Olstrup 1707 og døde i Torup 17— og levede
 Et Kierligt ægteskab med den første Mand HANS
 ERI[chson] fød I Tendrup 1698 i lige [?] Maade sin sidste
 Mand HANS ERICHSON

Grav-Skrift

Muligvis kan følgende kaste noget Lys over denne gaade-
 fulde Inskription: En Maren Nielsdatter døbt 1707 i Ol-
 strup (Falling Sogn); hun blev 1ste Gang gift med Hans
 Pedersen (døbt i Tendrup 1697 og † 1751 i Hundslund),
 2den Gang 1752 med Hans Erichsen af Ballebo (døbt i
 Gangsted Sogn ¹³/₁ 1724, † 1790 i Hundslund Sogn). Rime-
 ligvis er Maren Nielsdatter identisk med en Kvinde af samme
 Navn, som døde i Tendrup ²⁹/₁₀ 1792, 85¹/₂ Aar gl. — An-
 tagelig har Stenhuggeren ved den 1ste Mand i Distraktion
 indhugget Navnet Erichson i Stedet for Pederson.

5.

Middelalderlig Gravsten udvendig i Vaabehusets Mur
 med Navnet:

ELINE.

6.

Middelalderlig Gravsten sammesteds, hvorpaa med Usikker-
 hed læses:

MARTINVS.

Stenen er afbildet i Løfflers »Danske Gravstene fra Mid-
 delalderen« Tvl. IV.

Ørting Sogn.

I.

Paa en Panelliste i Kirken:

· ANNO · · R · B · S · 1654

2.

Paa en do. langs den modsatte Væg:

ANNO I . S . S . Ø . G 1654 .

Bogstaverne menes at betyde Jens Sørensen, Østergaard (Ø. er nu nogle Gaarde ved Vejen til Gosmer).

3.

Gravsten i Taarnrummet med Kristus med Sejrsfanen og andre Ornamentter:

Her Under Hviiler Dend Vele[dle?]
 Hr. IENS [Iacobsen] Müller Sogne[præst] fød
 død her Aar 1770 [med sin kiere?] Hustrue Vel-
 ædle og gudelskende Matrone Salig MARIE CHATRINE
 Bidsted fød i Th[em] død i Ørting 1770 De
 bleve samlede i Graven da de havde samlede i
 50 Aar [?] i Ægteskab og da [?] efterlat sig 5 Børn.

Dend steen skal vidne at salighed

En Guds god og from og

Vi ære Deres Støv som her [er] under lagt

See Læsere her Ovenfor Om hvem Det bliver sagt.

Esai

Jens Jacobsen Müller, Sognepræst til Ørting og Falling, f. 1694, † $10\frac{1}{2}$ 1771. De blev gift i Tem $\frac{2}{8}$ 1731, hun dbt. smst. $\frac{21}{8}$ 1701, begr. i Ørting $\frac{3}{10}$ 1771.

Falling Sogn.

1.

Epitafium paa Væggen i Kirkens Gravkapel:

Her Hviler Frv HEDEVIG MARGRETE BORNE-
 MAN Til Aaker, fød af BISKOB BORNEMANN i Khfn:
 kom i Egteskab med Etatz Raad BENDIX LASSON til
 Aak: velsignet med 4te Børn, en Søn og 3de Døttre, Blev

Encke og ved Gvds Vrandsagelige Raad kom i Egteskab med Oberste MATHIAS ROSENØRN til Damgaard, avlede med ham en Daatter, da Gvd kaldede ham, overlod hvn sin Gaard Aak: til sin Søn Mayor LASSON A^o 1726. Som døde A^o 1732. Traade saa selv til sin Gaard igien, og har ved Gvds Naadige Bistand mainteneret Gaard og Gods til denne Dag Blant ald sin Vroe tenckte hvn paa sin sidste Roe, og loed Forfærdige dette lille Hvile Kamer, hvor hvn efter Gvds Villie gick ind A^o 1749 og sover i Haab til Gvd opvækker sine Døde.

Velkomen søde Roe, for ald min hafde Møye.

Tack min trofaste Gvd, for dit det Forsiuns Øye.

Der førte mig saa vel, og hialp i ald min Sag.

Kiend mig igien · for din paa Dommens store · Dag.

Henrik Bornemann, Biskop over Sjællands Stift, f. i Kbh. 1646, † 1710. Se »Dansk biogr. Lex.«, hvor yderligere Henvisninger findes. Bendix Lasson døde 1717.

2.

Paa et gammelt Klæde paa Hedevig Bornemanns Kiste i Kapellet:

Her under hviler Velbaarne MATHIAS ROSENØRN Herre til Aakær og Damsgaard Hans Kongelige Mayestet til Danmarck og Norge Welbestalter Obrister over det Fyenske [Regiment] Fød udi April 1676. Død den 20 Iulii 1725.

Klædet maa oprindeligt have ligget paa Oberst Rosenørns Kiste, som nu siges at staa i Gosmer Kirke.

3.

Epitafium i Kirkens Skib med Billeder af en Mand og Kone med 2 Sønner:

Luc. X. 34. [Hun har valgt den] gode Part [som] ikke skal tages fra Hende 1681.

Philip: 4. v. 13. Ieg Formaar aldtig i Hannem Som Mig styrker, som er Christum.

Her offuen i Choret Huiler dend hæderlige og Velførte Mand her Hans = Rasmussen Skjolde Velfortiente sognepræst af Falling og Ørting Meenigheder, og Proust offuer Hadtzherridt, som døde i hans Alders 66 Aar. Med sin Kiere hustrue ære dyderig og Gud = høitelskende Matrone Anne Sørensdatter glud, som døde i hendes Alders 77 Aar Hvilke gud udi deris Ecteskab Velsignet Med 2 sønner =: Friderich og Søren Hanssøn blant dennem dend ældere allerede før Forældrene udi sit Alders 6 Aar udi Herren er hensoffuet, den yngre endnu saa lunge det behager Gud Igien Lever, Og levede de Tilsammen eet Venligt og Kierligt Æcteskab Aar 38. Dennem give gud Med alle troende Christne een glædelig og ærefuld Opstandelse paa dend yderste dommedag ved Christum til Himmelske glæde og salighed.

Hans Rasmussen Skjolde f. i Skjolde 1627, † 1693. Anna Sørensdatter Glud var D. af Sognepr. Søren Andersen Jelling i Glud. Den yngste Søn Søren Hansen Ørting, f. 1651, † 1700, blev Sognepr. til Veggerby og Bislev.

4.

Gravsten i Taarnrummet:

Her Under hviler i Haab om Uforkrænkelighed Det Forkrænkelige af den i Live velædle og velfornemme nu Salig Sr IACHOB RIND forhen Forvalter ved Aakiær og Beboer af Vadsmølle Det Liv Han begyndte ved sin Fødsel 1691 da Han havde opnaaet en Alder af 71vo Aar og 7 Maaneder Hos Hans Støv giemmes og her Under de Iordiske Levninger af Hans Elskelige Hustrue

Den i Live velædle og Dydelsskende nu Salig Mad^{me}
CATHARINA HIERSING som blev Fød A^o 1704 og
i 12 aars Kierlig Ægteskab avlede med Ham 3 Sønner
og 3 Døttre Hun hensov salig i Herren A^o 1744 i en
Alder af 40^{v^o} Aar.

De Levninger som gjemmes her,
Var Forhen Siæle-Boliger
Hvor ærlighed og Dyd var inde
Paa Samlings Dag skal Livets Gud
Til Himlens Fryd Dem Føre ud
Som De hos Gud skal ævig Finde.

5.

Gravsten sammesteds, tildels dækket af ovenstaaende:

SØREN SØRENSØN Wadsmølle s. METTE IENS-
DATTER [d]em Døden adskille med Graad og
med Væ men hisset hverandre med Glæde [skal see?] Døde
hvn Anno 1701 d. 4 May [i sit] Alders 32 Aar Gvd
gifve hinde en gledelig Opstandelse.

6.

Gravsten i Gulvet indenfor Kirkedøren:

[Her hviler ærlig] oc velacte Mand salig Ofve Chri-
stensen barnfødt Gvd gifve hannem en gledelig
oc ærefuld Opstandelse.

7.

Stenplade udvendig i Kapellets Gavl:

Inscription

Til Dette Begravelses Under Holdning Reparation Er
Henlagt Aarlig Afgift Thii Riigs Daler af Gaarden N° 10
Paa Alrø som nu Beboes af IENS IØRGENSØN og
skal følge Aakiærs Eyer uden betaling saa længe Verden

staaer Hvor Imoed hand forpligtes stædse At Holde begravet I Fuldkom̄en god Stand Efter Foundationen Af 8de Marty A^o 1780.

Gosmer Sogn.

1.

Paa Altertavlen:

Anno 1637 hafver H. Niels Mortensøn Sogneprest ladit dete Altare opreise Gvd til Ære, Templen til Prydelse, oc Menigheden til en salig Brug oc loflig Hvkom̄else, paa Kirkens Bekostning. Soli Deo Gloria.

N. M., Sognepr. til Gosmer og Halling, døde 1637.

2.

Paa Prædikestolen:

Troen kommer af Predichen og Prediche[n] formedelst Gvds Ord. Rom. X. Salige ere de som høre Gvds Ord oc bevare det Lvc XI. 1637 H. Niels Mortensøn.

3.

Stort Marmormindesmærke over Indgangen til Taarnrummet. Herpaa findes bl. a. 2 kvindelige Figurer (af Gibs?), hver holdende en oval Tavle med Reliefbuster henholdsvis af en Mand og en Kvinde. I en oval Ramme i Midten læses:

Her neden for er Indgangen til et Gjemmestæd der bevarer det som var Dødeligt af de ved ærefulde Erintring paa iorden ellers Udødelige Den brave Høy-Priiselige Herre Høy- og velbaarne H^e CHRISTIAN RATHLOW Herre til Rathlovsdahl og Gersdorfslund Ridder, D: K: M: Geheimeraad og Iægermester over Nørre Iyl-land, der efter 75 Aars berømmelige levetiid, i hvilket Han trolig tiente sin Gud, sin Konge, sit Fædrene-land,

Hensov i Herren d: 5 Junii 1752, efterladende Sin Fromme Høy-elskelige Frue, Høy- og Velbaarne Frue DOROTHEA SOPHIA SCHACH der udi 44 Aars kiærlige Ægtestand med sin nu sal: Herre saae sig vel-signet med Fire Livsalige, i Deres unge Aar bortkaldte, og herhos Deres Fædre samlede Høy-Adelige børn og udi — Aars Gudhengivne Enkestand besørgede dette Guds Huuses Prydelse, hosligende Hospitals Gudelige stiftelse og dette Begravelses Istandsættelse, hvor Hendes Legeme tog sin boelig, efterat siælen ved en salig Død Gik ind i Ævigheden. d: 4de Apr: A^o 1771 i Hendes Alders 89 Aar.

Vi samlede vare, Vi samlede ere,
I Himlen og Graven til sammen.
Vor samling sig Herren kierkømen lod vær[e]
Der Glæder os samlede, Amen.

Herunder findes Familierne Rathlous og Schacks Vaabenmærker.

4.

Paa Jerngitteret ind til Taarnrummet:
Samme Vaaben som ovenfor og Indskriften:

Anno	1759
C R L	D S S

5.

Paa en Marmorplade paa en Kiste i Taarnrummet (Gravkapel):

Her giemmes det Iordiske af Høy og Velbaarne Herr CHRISTIAN RATHLOW Herre til Rathlowsdal og Gersdorfslünd, Ridder, D. K. M. Geheime-Raad og Iægermester over Nørre Iylland. Født 1677 · d: 12 Novembr: af Gregorius Rathlow Hofmester hos den Kongl: Princesse WILHELMINA ERNESTINA og Frue Margareta

Gersdorf. Efter at have stüderet paa det Kongl: Ridderlige Accademie i Kiøbn: besaae Engelland, Tydskland og Holland. Tiente siden til Hove og i trende Kongers Tid gik frem fra det ene Ære-Trin til det andet, Indtil Han efter 44 Aars kiærlige Ægteskab med · Høy og Velbaarne Frue DOROTHEA SOPHIA SCHACK Døde 1752. den 5 Junii i hans Alders 75 Aar. Forstand, et müntert Væsen, Tienstvillighed mod alle, gjorde ham elsket af alle. Til hans sidste Berømmelse kan med Sandhed siges, at han for sin Stand var et Exempel for sin Næste en Tilflügt, for Iylland en Ziir.

6.

Paa en Marmorplade paa en Kiste ved Siden af forrige: Til en herlig Opstandelse er her henlagt Høy og Velbaarne Fru DOROTHEA SOPHIA SCHACK En Dotter af H: Jochum Schack, Ridder, General Maior og Amtmand over Skanderborg og Aakier Amter, og Dorothea Sophia Seefeld, f. 1682 d: 16 Juny. Efter Standsmæssig givne Education kom til Hove som Hof-Frøken hos Hendes Kongl: Høyhed Princesse SOPHIA HEDEVIG. Hvorfra hun 1708. d: 7 Martii indtraade i Ægteskab med hendes nu sal: Herre Herr CHRISTIAN RATHLOW Ridder, Geheime-Raad og Iægermester De havde fire Børn samen, alle i Ungdommen døde og her i Gosmer Kirke begravne. Da De saae sig ingen Livs-Arvinger at have, oprettede De begge af Rathlowsdal og Gersdorfslund et u-adskilt Stamhuus. Hun, som efterlevende, lod disse Kister giøre 1753. Endede efter Guds behag sine Dage i Aaret 1771 den 4de Ap: Hendes Alders 89 Aar.

7.

Paa en sort Marmorplade paa Væggen i Taarnrummet: Far vel. Far evig vel. Og tager an min Tak.

Herr Christian Rahtlou og Fru Dorth Sophie Schack,
I gav mig Hustrue. Navn og Brød.

Ieg ærer Eder til min Død:

J: O: Schack Rathlou.

8.

Paa en oval Marmorplade paa Væggen i Kapellet i den nordre Fløj:

Du til Livet os skal vække
Det er din Opreisnings Kraft
Lad kun Iorden os bedække
Orme tære all vor Saft
Os opsluge Ild og Vand
Den Troe dog os trøste kand
At vi skal til Liv opstande
Udaf Dødens mørke Lande.

I. O. S. R. Ø. C. I.

MDCCLXXXIII.

9.

Paa en Marmorsarkofag i Kapellet:

Herudi hviler Herr IOCHUM OTTO SCHACK-
RATHLOU til Rathlousdal og Gersdorffslund Ridder af
Elephanten H^{ds} Kongl: Maiest^s Stats-Minister Geheime-
Raad og Cammer-Herre fød den XIII Iulii MDCCXXVIII
gift den V. Novbr: MDCCLVI med Frue ØLLEGAARD
CHARLOTTE IUEL.

Ps: IV. v. IX. I Fred vil ieg legge mig til at sove & c.

10.

Paa en do. sammesteds:

Herudi hviler Fru ØLLEGAARD CHARLOTTE
IUEL fød den V. Octob^r: MDCCXXXVIII gift den

V. Novbr: MDCCLVI med Herr IOCHUM OTTO
SCHACK-RATHLOU død den 20. May MDCCLXXXVIII.

Aabenb: Cap: XIV. v. XIII. Salige ere de døde som
ere hensovede i Herren &. c.

11.

Paa en do. sammesteds:

Herudi hviler Frue DOROTHEA SOPHIA SCHACK-
RATHLOU fød den XXV Iulii MDCCLVII gift den
XXIV Aug: MDCCLXXIV med Hr: CLEMENS AUGUST
Baron af HAXTHAUSEN Ridder af Dannebrog General
Maior af Infanteriet Commandeur af Garden til Fods
og Cammerherre død den XIV Ianuarii MDCCLXXVIII.

Hiobs. XIX. v. XXV. XXVI. XXVII. Jeg veed at
min Frelsere lever &. c.

12.

Paa Taarnet:

I O S R

1775

Bogstaverne betyder J o c h u m O t t o S c h a c k - R a t h -
l o u (se ovenfor).

13.

Gravsten paa Kirkegaarden med stærkt slidte Figurer af
en Mand og Kone:

Denne Steen er foræret af Hans Excellence S. T. Hr:
Geheimeraad Schack Rathlov for at Hædre det Gravsted
Der Giemmer det dødelige af den i Livet Agtbare og
Velanstøndige [!] mand og Sognefoget Nu i døden sal
RASMUS IØRGENSEN fød 1757 Bode i Fend-
sten Hofgaard og døde der 1793 i sit alders 36 Aar

tilligemed sin s Hustrue Koene i Døden Sal:
 Mette Erichs datter fød i Fændsten Hofgaard og
 døde der — i sit alders — Aar.

Halling Sogn.

I.

Paa Døbefadet:

Anno 1664 Hafver · Peder · Rasmvssøn · Halkier ·
 Gifvet · Dette · Bechen · Til · Halling · Kierche ·
 Fvndt.

Det er rimeligvis den Visitør P. R. H., der blev begr. i
 Aarhus 22. April 1668, 65 Aar gl. (Portræt af ham med
 Personalia i »Danske malede Portrætter« ved Lund og An-
 dersen. 7. Bd. S. 38—39.)

2.

Ligsten udvendig i Taarnet med Billeder af en Bonde-
 mand med Kone:

Her under hviler d. ærlig [?] nu sl. Mand
 Rasmus Rasmussøn [?] 1603]?] d 5 [?] Iulius
 døde [sammesteds?] her tillige med sin
 Karen [?] som 22 Septer døde her i
 [den nederste Del af Stenen er skjult af et Cementlag].

Langs Randen:

[Her] under hviler dee hvor Guds Frygt altid boedel
 og saa som i et Plant-Beed anseeligen opgroedel de
 blomstrede i Herre[ns] Frygt! sig til ald Lov og Priis!
 og nu florerer allermeest udi Guds Paradi[s].

3.

Paa Taarnet:

I O S R

1778

Om Jochum Otto Schack-Rathlou se Gosmer Nr. 9.

Gylling Sogn.

1.

Paa Alteret:

Anno Christi . 1638 lod Hans Sørensen Smed . oc Kiercke Werge . dene Altertafel . giøre oc stafiere . paa Kierckens Bekostning . Gvd til Ære oc Kiercken . til Beprydels.

Om H. S. se »Danske Atl.« IV. S. 250.

2.

Paa Alterstagerne:

Met Hans . D . foreret . Gylling . Kircke . diese . Lysestager . paa . hindes . egen . Bekostning ANNO 1655.

3.

Ligsten i Korets søndre Væg:

Under denne steen giemmes dend Iordiske deel af salig ELSEBETH LASSEN Fød i Ikast Præstegaard i Aaret 1707 forhen gift med salig Proust VITUS BIERING i Rind Præstegaard døde i Gylling Bye i Aaret 1786 dend 29 April efter at hun havde bragt sin leve alder til en høy og velsignet Alderdom af 79 Aar.

Se J. Vahl: Slægtebog over Afk. af Vitus Pedersen Bering. Aarh. 1893.

4.

Ligsten i Korets nordre Væg:

Her under hviler og høylærde salig
H: DINES [GULD]BERG

Af Gravens Muld
Ieg Ærefuld

Ved Iesu Lyd
Opstaar til Fryd.

Dines Hansen Guldberg, født i Bogense 1697,
Sognepr. i Gylling fra 1726 til sin Død $\frac{1}{10}$ 1758.

5.

Paa Pulpituret:

Anno 1627: hafver hederlig Mand Her Bertel Iahans-
søn Prest til Gylling Kierk ladet opsette dete Arbeid paa
Kierkens Bekostning: Gvd til Lof oc Ære Menigheden
til Gafn.

Bertel Johansen var Præst i Gylling fra 1610 til
sin Død 1629. Wiberg kalder ham Bertel Hansen.

6.

Ligsten fra Middelalderen udvendig i Vaabenusets Mur
med et Kors og Navnet:

HELENE.

(I Taarnrummet ligger et Par ulæselige Ligsten. Den ene
— med Billeder af en Mand og Kone med 13 Børn —
skal efter en Tradition paa Stedet være lagt over den under
Nr. 1 nævnte Smed og Kirkeværge Hans Sørensen og Fa-
milie. Den anden er vel den i »Danske Atl.« nævnte Sten
over Peder Juel i Søby).

Alro Sogn.

1.

Paa Alterstagerne:

ANNO . 1 . 6 . 6 . 0 . gaf . erlig . oc . velbyr-
dig . Mand . Hendrick . Mond . til . Seresløf . Gaar .
oc . hans . Frve . Frv . Bergite . Mormand . dese .
Stager . til . Allerø . Kercke.

Henrik Mund til Serritslevgaard døde 1675, Bir-

gitte Mormand efter 1682. Stagerne skal være skænkede til Minde om en lykkelig Redning fra Skibbrud.

2.

Ligsten i Gulvet indenfor Vaabehusdøren:

[Her] ligger begravet salig Her P[eder] Simonsøn
s salig [Resten afslidt].

Peder Simonsen Klakring var Præst paa Alrø
i 31 Aar (16. Aarh.). (Den af Trap omtalte Ligsten i Koret
over Sønnen Simon Pedersen Alrø findes her ikke).

3.

Ligsten ved Siden af forrige:

CHRISTEN O [?] [Resten afslidt].

4.

Gravsten paa Kirkegaarden:

Her under [hviler ell. ligger begravet] forneme
Mand sal Jost [Rosenmejer] barnfødt i Vest [her?]
paa Landet ste Madame den kongl Resi-
den 1665 med hvilche [!] hand [indgik Ægte-
skab?] Anno 1682 som [v?] ared [indtil?] hun ved Døden blef
hen [kaldt] Aar i samme deris meget k[ierlige
Egteskab haf?]ver Gud velsignet dem med Børn
nemlig 6 Sønner Hustruis Død lefvede Tid
hen i een gudeli[g] da hand i Herren [hensof?]
efter at

Just Rosenmejer blev begr. $12/2$ 1725. Han var gift
med Cathrine Jakobsdatter Bruun der blev begr. $12/10$ 1718.
De havde mange Børn, bl. a. mindst 7 Døtre.

5.

Gravsten sammesteds:

Her under hviler den ærlig og velagte Danemand

IØRGEN [?] ANDERSØN [født her paa] Alrø Aar 1710
 [?] . . . November og døde sammesteds i sit Alders 70
 Aar og Ægteskab med den dydige og Gud [el-
 skende?] Danekone ELSE PEDERSDATTER

Udi deres Ægteskab avlede de tilsammen Søn-
 ner og Døttre Gud give [dem en glædelig] Opstan-
 delse.

(Angaaende en Del nu forsvundne Indskrifter i Hads
 Herred se Bønnelycke: »Hads Herred før og nu«. Aarh.
 1870 og »Fra Nørsminde Fjord til Ulstrup Bakker«. Odder
 1908—09.)
